

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVII

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 18, 1923, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO 23, ILL., PETEK, 14. SEPTEMBRA (SEPT. 14), 1945

Subscription \$6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 179

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Japonska vlada odstavila propagandnega ministra in razpustila generalni štab

Feldmaršal Sugijama, vojaški svetovalec cesarja Hirohita, in njegova žena izvršila samomor. Bil je član odbora japonskih feldmaršalov, ki so sestavili načrte za napad na Pearl Harbor. General MacArthur odredil razpust japonske teroristične organizacije in aretacijo vodilnih članov. Poveljnik ameriške okupacijske sile v južni Koreji naznanil odstranitev Japoncev iz uradov. Admiral Mountbatten sprejel kapitulacijo japonskih sil v Singapuru

TOKIO, 13. sept. — Japonska vlada je odstavila propagandnega ministra Taketora Ogato in formalno razpustila generalni štab. Odstavitev se je izvršila potem, ko je general MacArthur razpustil Ogato za vojnega zločinca. Taketora Ogato je bil eden med sedmih voditeljev teroristične militaristične organizacije, ki je imela za cilj uničiti nacistični organizaciji.

Japonski viri so naznanili, da sta dva nadaljna voditelja iste organizacije izvršila samomor. Razpust generalnega štaba je bil ukaz gen. MacArthura, ki je pred dvema dnevnoma odločili, da se mora razpustiti.

Za novega propagandnega ministra je bil imenovan Taisuo Kawai, bivši poslanik v Avstriji. Vlada upa, da bo Kawai prejemljiv pri zavezniškem razgovoru.

Tokio, 13. sept. — Feldmaršal Sugijama, vojaški svetovalec cesarja Hirohita, in njegova žena izvršila samomor v svojem stanovanju. Končala sta si življenje kroglo potem, ko so ameriške vojaške avtoritete aretirale admiral Sijetara Šimado, ki je bil mornarični minister v vladi. Tojo se je tudi obdržal v bojni pred aretacijo, toda zdravnik upajo, da bo okreval.

Sugijama je bil član odbora japonskih feldmaršalov, ki so sestavili načrte za napad na Pearl Harbor. On je bil tudi član vlade premijera Kuniaka Koisa, ki je resignirala v aprilu tega leta. Sugijama ni bil na listi japonskih vojnih zločincev, katero je objavil glavni stan generala Douglasa MacArthura, vrhovnega poveljnika zavezniških sil v Japonskem.

Polkovnik Tanaka, pobočnik feldmaršala, je dejal, da je Sugijama izvršil samomor v svojem uradu v bližini palače cesarja Hirohita. Njegova žena si je s kroglo pognala kroglo v glavo. Tanaka je rekel, da je Sugijama pustil dva dokumenta. Eden je bil naslovljen generalu Eniku Sudo, šefu generalnega štaba, drugi pa njegovi družini.

Sugijama je bil poveljnik artilerijskega zbora na Japonskem in an vojaške kliče, ki je pognala kroglo v katastrofalno vojno. Med desetimi dnevi je imel razgovor z generalom Eichelbergerjem, poveljnikom osme ameriške armade.

Japonska ima zdaj še dva feldmaršala. To sta Terauchi in Šunroku Hata.

Časna agencija Domei je objavila, da je general Tatakawa umrl, ne omenja pa okolnosti. Tatakawa je bil japonski poslanik v Moskvi 1. 1940.

General MacArthur je odredil razpust zloglasnega društva, ki je imenovalo "črni zmaj", in aretacijo vodilnih članov. Društvo je bilo ustanovljeno 1. 1901. Vodilni člani so bili vojaški in mornarični častniki, zagovorniki megalomanijske akcije. Vodili so kampanjo, da Japonska osvoji svet in postane največji imperij.

Seoul, Koreja, 13. sept. — General John R. Hodge, poveljnik ameriške okupacijske sile v južni Koreji, je naznanil, da bo odstranil vse Japonce iz uradov v bližnji bodočnosti. Naznanilo je sledilo poročilu, da so se uradniki bahali, da bo Koreja čez dvajset let spet pod japonsko kontrolo.

Hodge je dejal, da bodo vsi japonski uradniki odstranjeni, ko bo ameriška okupacijska sila štel 100,000 vojakov. Ta sila bo garancija proti nemirum. Zavezniški bodo skrbeli za vzdrževanje miru in reda v Koreji.

Korejci so odprto protestirali proti poveljstvu ameriške okupacijske sile, ker je dovolila Japoncem obdržati važnih uradov. Protest je dobil zdaj odmev v naznanilo, da bodo odstranjeni.

Hodge je pojasnil, da še ne more izjaviti odločne politike v južni Koreji, ker se tam nahaja še japonska sila čez 200,000 vojakov. Doslej se je samo 16,000 ameriških vojakov izkrcalo v južni Koreji.

Singapur, 13. sept. — Admiral Mountbatten je formalno sprejel kapitulacijo japonskih armad v Singapuru in na Malajskem polotoku. Dokument kapitulacije je podpisal v imenu Japonske general Seiširo Itagaki, poveljnik sedme armade.

Ceremonij so se udeležili reprezentanti Amerike, Kitajske, Holandije in Francije. Japonske armade v Singapuru, na Malajskem polotoku in v južnovzhodni Aziji štejejo čez pol milijona vojakov.

Cungking, Kitajska, 13. sept. — Reprezentanti centralne kitajske vlade so prevzeli kontrolo nad Šanghajem, največjim pristaniščnim mestom. Japonska vojaška posadka se je podala.

K. C. Wu, minister za informacije, je naznanil, da so kitajskete zasedle Canton in nekaj krajev francoske Indokine.

Poteza francoskih komunistov

Izrekli so se za ustanovitev ljudske fronte

Pariz, 13. sept. — Komunistična stranka je predlagala ustanovitev ljudske fronte, katero naj bi tvorili komunisti, socialisti, socialni radikalci in strokovne unije. Poteza je tako značilna, da se je Leon Blum, vodja francoskih socialistov, ki je odpotoval v London, odločil za povratek v Pariz.

Komunisti so predlagali, naj ljudska fronta postavi skupno listo kandidatov. Če bodo uspeli, bo zadan težak udarec francoski vladi. Možnost je, da bo general Charles de Gaulle zletel kot načelnik vlade po volitvah.

Predlog, da se očiči ljudska fronta, ki je omogočila Blumu na krnilo kot predsedniku vlade 1. 1936, je prišel na razpravo na seji odbora reprezentantov strokovnih unij, socialistične, komunistične in radikalne stranke. Ti so se sestali v Parizu. Očitno je, da opozicija proti sedanjim francoski vladi narašča in da je dvomljivo, če bo ostala na krnilu. Opozicija ji očita, da ni izpolnila danih obljub francoskemu ljudstvu.

Vihar na konferenci britskih unij

Uradnik ADF napadel Citrina

Blackpool, Anglija, 13. sept. — George Meany, tajnik-blagajnik Ameriške delavske federacije, je izrazil vihar na konferenci Britskega kongresa strokovnih unij, ko je napadel Walterja Citrina, predsednika Mednarodne federacije strokovnih unij. Meany je prišel na knofrenco kot gost in bratski delegat. On je v svojem govoru napadal tudi unije Kongresa industrijskih organizacij in ruske unije. O slednjih je dejal, da niso svobodne, temveč le orodje sovjetske vlade.

Ruski delegati, ki so prišli na konferenco, so formalno protestirali proti Meanyju. Slednji je obdolžil Citrina, da je izdal delavce, ker podpira Mednarodno federacijo strokovnih unij, v kateri so tudi ruske.

Voditelj ADF vodijo opozicije proti novi Mednarodni federaciji strokovnih unij, kar pojasnjuje Meanyjev izbruh. Meany je trdil, da so nekatere unije CIO bojkotirale in sabotirale ameriški obrambni program, zaeno pa je naglasil, da se Ameriška delavska federacija ne bo pridružila svetovni delavski organizaciji, ki je bila ustanovljena v Londonu, ker so v tej uniji CIO in ruske.

Kot govornik na konferenci je nastopil Clement Attlee, predsednik britske delavske vlade. On je dejal, da ima Velika Britanija mnogo notranjih problemov, katere bo morala rešiti. Na voditelje unij je apeliral za kooperacijo z vlado, da bo lahko rešila probleme.

Bivši federalni sodnik obtožen

Prejemal je podkupnine za razzodbe

Scranton, Pa., 13. sept. — Albert W. Johnson, bivši federalni sodnik, trije njegovi sinovi in šest drugih moških je federalna veleporota obtožila zarote, obstrukcije justice in prejemanja podkupnine.

Obtožnica pravi, da so Johnson, njegovi sinovi in drugi obtoženci prejemali podkupnine za ugodne razzodbe. Sinovi sodnika so Donald, Miller in Albert. Slednji je distriktni pravdnik v okraju Snyder, Pa.

Kongresni pododsek za justicne zadeve je vodil preiskavo proti Johnsonu zadnje poletje, toda odredil ni akcije proti bivšemu sodniku. V teku preiskave je Johnson šel v pokoj in se odpovedal pokojnini od federalne vlade. Obtožnica mu očita, da je prejemal podkupnine in "posojila" od kompanij in posameznikov, ki so prišli pred njegovo sodišče.

Drugi obtoženci so Hoyt Moore, Charles Korman, John Memolo, David Schwartz, Joseph P. Jennings in Jacob Greenes.

Rusija podprla rumunsko vlado

London, 13. sept. — Poročilo iz Moskve pravi, da je Rusija podprla rumunsko vlado, katere predsednik je Petru Groza. Slednji se nahaja v Moskvi. Rusija bo nudila Rumuniji ekonomsko pomoč, da se postavi na dodatne plače za čezurno delo.

DISKUZIJE O KONTROLI ITALIJANSKIH KOLONIJ

Začrtanje meje med Italijo in Jugoslavijo

KRALJ PETER SE BO SEŠTAL Z BYRNESOM

London, 13. sept. — Svet zunanjih ministrov petih velesil — Velike Britanije, Rusije, Amerike, Francije in Kitajske — je včeraj razpravljajl o kontroli italijanskih kolonij v Afriki in predlogu Francije, naj Italija upravlja kolonije pod nadzorstvom Združenih narodov.

Velika Britanija je zavzela stališče, naj Italija obdrži samo Tripolitanijo, Cirenajka, Libija, italijanska Somalija in pokrajina Ogađen pa naj bi prišle pod poverjenjstvo nove lige. Abesinija naj bi dobila Eritrejo, italijansko kolonijo.

Obeta se kompromis glede zahtev Jugoslavije. Trst, Gorico in pas ob Jadranskem morju naj bi obdržala Italija, Istrski polotok, Polo, Reko in Zader pa naj bi dobila Jugoslavija. Kompromis določa začrtanje nove meje med Italijo in Jugoslavijo.

Ameriški državni tajnik James Byrnes in drugi člani ameriške delegacije niso hoteli komentirati poročil, da odobravajo italijansko poverjenjstvo kolonij. To vprašanje bo prišlo na dnevni red na jutrajšnji seji zunanjih ministrov.

(Ameriška časniška agencija United Press je citirala poročilo avtoritativnih italijanskih virov, da je Italija za internacionalizacijo tržaške luke pod pogojem, da Trst ostane pod njeno administracijo. Italija je tudi za preureditev meje z Jugoslavijo in Francijo.)

Francija skuša dobiti od Italije nekatere alpske kraje in ozemlje Fezzan med jezerom Chadom in severno Afriko. Francoski zunanji minister Bidault je dejal, da se strinja z britskim predlogom, da Trst postane svobodna luka pod upravo Združenih narodov.

Poročilo pravi, da bo jugoslovanski kralj Peter danes obiskal Byrnesa in apeliral, naj Amerika izpolni obljubo glede svobodnih volitev v Jugoslaviji. Byrnes bo obiskal tudi nadškof Damaskinos, grški regent. Poročilo trdi, da bo apeliral za ameriško intervencijo, da se izpravna komplicirana politična situacija v Grčiji. Maršal Tito je izjavil v Beogradu, da je Jugoslavija dala vsi priliko strankam opozicije in da bodo lahko postavile svoje kandidate. On je obdolžil opozicijo, da skuša ustvariti pogoje za zavezniško intervencijo, zaeno pa je naglasil, da bo Jugoslavija odločno branila svojo neodvisnost.

Samomori japonskih vojaških častnikov

Singapur, 13. sept. — Čez 300 japonskih vojaških častnikov je izvršilo samomor, odkar je Japonska kapitulirala pred zavezniškimi silami. Samomori so sledili, ko je general Itagaki dobil ukaz od cesarja Hirohita, da se morajo japonski vojaški podati. Častniki so si končali življenje z ročnimi granatami.

Stavka voznikov avtobusov odurnjena

Chicago, 13. sept. — Stavka voznikov avtobusov je bila odurnjena z dosego kompromisa med Chicago Motor Coach Co. in unijo voznikov, ki je včlanjena v Ameriški delavski federaciji. Samo eno sporno vprašanje čaka rešitve. To se tiče delovnih ur in dodatne plače za čezurno delo.

Renner bo reorganiziral vlado

Konferenca reprezentantov avstrijskih provinc

Dunaj, 13. sept. — Dr. Karl Renner, predsednik začasne avstrijske vlade, je dejal, da bo storil korake ta meseca, da Avstrija dobi režim, ki bo reprezentiral vse politične grupe. Koraki zavise od akcije in dovoljenja zavezniških avtoritet.

Dr. Renner je naznanil, da bo kmalu sklical konferenco reprezentantov vseh avstrijskih provinc. Konferenca se bo najbrže vršila na Dunaju. Reprezentanti naj bi na konferenci sestavili listo imen oseb, ki naj bi postali člani reorganizirane vlade. Lista bo potem predložena zavezniškemu svetu za kontrolo Avstrije v odobritev. Ako jo bo svet zavrgel, bo sklicana nova konferenca.

Sedanja avstrijska vlada ima devet članov. Renner je za povečanje na enajst članov.

Rennerjev kabinet je bil formiran, preden je bila Avstrija popolnoma osvobodjena. Izmed velesil je priznala kabinet samo sovjetska Rusija. Velika Britanija in Amerika sta zavzeli stališče, da kabinet ni zadosti reprezentativen in to je razlog, zakaj ga še nista priznali.

Člani zavezniškega sveta za kontrolo Avstrije se bodo sestali na svoji seji 20. septembra in razpravljali o reorganiziranju Rennerjeve vlade. Seji bo predsedoval ameriški general Mark Clark.

Kampanja za zvišanje plač

Jeklarska unija dobila oporo

Pittsburgh, Pa., 13. sept. — Kampanjo za zvišanje plač, katero je začela unija jeklarskih delavcev, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij, je zdaj podprla unija United Electrical, Radio & Machine Workers. Albert Fitzgerald, predsednik slednje unije, je dejal, da bo zahtevala zvišanje plače za dva dolarja na dan.

Fitzgeraldova unija ima 700.000 članov in je tretja največja v okviru CIO. Pričakuje se, da bodo kampanjo podprle tudi druge unije CIO.

Mezdni odbor jeklarske unije, katere predsednik je Philip Murray, je naznanil, da bo zahteval zvišanje plače za 25 centov na uro ali dva dolarja na dan. Murray je tudi predsednik CIO. Jeklarska unija ima milijon članov.

Murray je na konferenci članov meznega odbora jeklarske unije izjavil, da je zahteva za zvišanje plače upravičena, ker so se življenjski stroški zvišali za 48 odstotkov, odkar je bila osvojena formula malega jekla.

Stavka radijskih inženirjev in tehnikov

New York, 13. sept. — Stavka radijskih inženirjev in tehnikov je izbruhnila proti National Broadcasting Co. in American Broadcasting Co. Okrog 250 radiopostaj je prizadetih zaradi stavke. Stavka je posledica jurisdikcijskega spora med neodvisno unijo in unijo godbenikov, ki je včlanjena v Ameriški delavski federaciji.

Cenzura vesti iz Indije odpravljena

Washington, D. C., 13. sept. — Vojni department je naznanil odpravo cenzure vesti iz Indije. Dopisniki ameriških listov v Indiji so bili v tem smislu obveščeni.

Domače vesti

Nov grob v Minnesoti

Ely, Minn. — Prve dni avgusta je umrl na svojem domu pionir Andrej Stern, star 82 let in doma iz Srednje vasi pri Senčurju na Dolenjskem. V Ameriki je bil čez 45 let. Pred letom mu je umrla žena. Zapušča samsko hčer. Bil je član KSKJ.

V bolnišnici

Presto, Pa. — V bolnišnico v Pittsburgh se je podala Helen Robich, tajnica društva 166 SN-PJ. Nahaja se v bolnišnici Mercy, tretje nadstropje, soba 305. Obiski so dovoljeni vsak čas. Članstvo ji želi hitrega okrevanja.

Iz Clevelanda

Cleveland. — Stotnica Helen Mally je prišla s transportnim letalom iz Nemčije na 30-dnevni dopust k svoji materi. Ona je vojaška bolničarka in je služila pri 9. zračni armadi. Pravi, da je bilo najtežje delo v zaslinih bolnišnicah v Angliji, kjer so neprestano padale nemške bombe. Pred vstopom v armado pred tremi leti je služila kot glavna bolničarka v bolnišnici Polyclinic. Na 30-dnevni dopust je prišel k svoji ženi in staršem. William Skully, sin družine Charles Skully, ki je bil nedavno odlikovan z bronasto kolajno za hrabrost. Častno je bil odpuščen iz armade Walter Lampe, ki je služil pri letalcih tri leta — dve leti v Angliji. Na 15-dnevni dopust je prišel iz San Diego, Cal., Petty Officer 2/c Miroslav Čepek, sin družine Joseph Čepek, ki služi pri mornarici dve leti in pol. Na 30-dnevni dopust je prišel iz Evrope Arthur A. Modic.

Ameriška družba dobila koncesije

Izkoriščanje oljnega polja v Abesiniji

New York, 13. sept. — Abesinski cesar Haile Selasije je podelil izključne pravice glede izkoriščanja oljnega polja Sinclair Oil Co. Zadevno kupčijo je naznanil H. F. Sinclair, predsednik kompanije.

V zameno za koncesije bo kompanija plačevala odškodnino, gradila šole, bolnišnice in klinike. Financirala bo tudi vzgojo Abesincev, ki bodo pahalali ameriške univerze. Pogodba določa, da bo kompanija imela oljno polje v najemu 50 let.

Ameriške oljne kompanije se že več let trudijo, da dobe koncesije v Abesiniji. Zda je uspešila Sinclair Oil Co. Zadevna kupčija je bila podpisana v New Yorku. Za Abesinijo jo je podpisal Abte Wold, zunanji podminister, ki je bil načelnik abesinske delegacije na konferenci Združenih narodov v San Franciscu.

Sanghajska luka odprta ameriškim parnikom

Sanghaj, Kitajska, 13. sept. — General Douglas L. Weart, poveljnik ameriške vojaške posadke v Sanghaju, je naznanil, da je luka odprta ameriškim parnikom. Mine, katere so položili Japonci, so bile odstranjene. Na parnike se bodo ukrcale ameriške čete, da jih odpeljejo domov.

Kompanija kaznovana zaradi kršenja zakona

Chicago, 13. sept. — Acme Fire Works je bila kaznovana na plačitev \$10,000 zaradi kršenja zakona proti otroškemu delu. Obtožena je bila, da je uposlila v tovarni 16 dečkov. Kazen je naložil kompaniji federalni sodnik John B. Barnes.

RAZKOSANJE VELEPOSESTEV V RUSKIH CONAH

Nemške politične stranke zahtevale konfiskacijo

CERKVENA LASTNINA JE IZJEMA

Berlin, 13. sept. — Dekret, objavljen v berlinskem listu Taegliche Rundschau, določa razkosanje veleposestev na Saksonskem in v drugih conah ruske okupacije. Te vključujejo provinco Mecklenburg, Brandenburg in Thuringijo.

Razdelitev veleposestev je bila odredjena tudi v delu Vzhodne Prusije, ki je prišel pod Rusijo. Dekret določa konfiskacijo in razkosanje vseh veleposestev, katere so podedovali junkeji, vojni zločinci, voditelji nacijske stranke, vodilne osebnosti Hitlerjeve države, člani nacijskega režima in parlamenta.

Vsa veleposestva, ki obsegajo 247 in več akrov, bodo razkosana. Izvzeta so cerkvena posestva, samostanska, dobrotelinskih ustanov in zadržinskih kmetij. Veleposestva bodo dobili ljudje na lahke obroke.

Agitacija na Saksonskem, kateri je sledil dekret, se je raztegnila na druge nemške provincoe. Sklicujejo se shodi, na katerih so sprejete resolucije za razkosanje veleposestev. Te naznajo, da so veleposestniki vedno ovirali socialni napredek in podžigali vojno.

Štiri politične stranke funkcionirajo v ruskih okupacijskih conah. Te so komunistična, socialistična, Zveza krščanskih demokratov in liberalna. Voditelji teh so zahtevali konfiskacijo veleposestev in sledil je dekret.

Program zemljiških reform je postal problem vojaških vlad v ameriških, britskih in francoskih conah okupacije. Gotovo je, da bodo mali kmetje in poljedelski delavci pritiskali za konfiskacijo veleposestev v teh conah.

Akcija proti nemškemu diplomatom

Zavezniški svet jih bo pozval domov

Berlin, 13. sept. — Štirje vojaški governerji v Nemčiji, ki tvorijo zavezniški kontrolni svet, so se sporazumeli glede odpoklica vseh nemških diplomatov in uradnikov, ki se nahajajo v nevtralnih državah. Vsi bodo pozvani domov.

Člani sveta so ameriški general Eisenhower, ruski maršal Žukov, britski feldmaršal Montgomery in francoski general Koenig. Svet je v bistvu nemška vlada. Nemški diplomati so v Španiji, Švici, Vatikanem, mestu, na Portugalskem, Švedskem in Iraku, državah, ki so bile nevtralne v vojni. Svet je zavzel stališče, da diplomati tvorijo nevarnost z ozirom na možno obnovitev nemških vojnih naporov.

Kaj se bo zgodilo z diplomati, ko se vrnejo v Nemčijo, je zadeva zavezniškega sveta. Ti niso na listi vojnih zločincev, gotovo pa je, da se bodo morali zagovarjati pred zavezniškimi avtoritetami. Poročila, da so Rusi namenoma razdejali progo železnice, ki vodi iz Magdeburga v Berlin, da preprečijo dovoz živil in drugih potrebščin prebivalcem nemške prestolnice, je zavezniški svet zanikal.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Kogar bogovi oslepe—

Prva svetovna vojna je bila "za odpravo vojn," zadnja vojna pa je bila za nadaljevanje svetovnih vojn. In sicer čim večjih in čim "boljših" vojn. Človek vsaj tako sodi, ko opazuje naše, ameriške militariste. Kljub temu, da ta vojna vsaj legalno še ni končana in bo lahko vzelo še dolgo predno se to zgodi, se militaristični krogi že mrzlično pripravljajo za novo, še večjo in "boljšo" vojno. Drugače ne bi insistirali, da mora dežela ostati do zob oborožena in v tem področju sploh posekati tudi največje militaristične države vseh časov. Na novo ligo narodov očitno ne dajo počenega groša, oziroma ji izpodkopujejo tla še predno je stopila na noge.

Da pišemo te vrstice, je vzrok stališče načelnikov vojaških odsekov obeh kongresnih zbornic, senatorja Walsha in kongresnika Vinsona. Oba sta prišla na dan z zahtevo, da Amerika obdrži po vojni skoraj vso svojo ogromno bojno mornarico. Mornarica ima zdaj v akciji 1,308 bojnih ladij večje vrste; na podlagi tega priporočila, ki bazira na zahtevi generalnega štaba, naj po vojni obdrži 1,079 večjih vojni ladij.

Ta bojna mornarica bi daleč prekašala vse ostale bojne mornarice na svetu—dokler bi je ne dohitela Rusija, ki se po vseh videzih namerava spustiti v tekmo z Ameriko tudi na tem polju. Vsaj nedavno poročilo iz Moskve se je glasilo, da sovjetska vlada namerava zgraditi deset novih mornariških akademij. Vse izgleda, da so v Moskvi na konju prav taki militaristi kot so v Washingtonu.

Ce pride do kosanja med obema deželama, tedaj se bo vojni bog Mars še činično krohtal. Ljudstvo pa bo ječalo v obeh deželah pod težko butaro militarizma, ves, na eni strani kapitalističnega, na drugi pa "proletarskega" (?) militarizma kot še ni nikdar ječalo. Sigurno je to, ako bo Amerika po tej vojni obdržala svojo močeno bojno mornarico, jo bo zgradila tudi Rusija in sploh vsaka pomorska država. Vse to na račun mleka in masla in kruha in střehe revnih delovnih mas. Namesto miru se bo svet znašel v novih oboroževalnih tekmah, ki se bodo prej ali slej neizbežno zaključile tako, kot so se v preteklosti zaključile vse take tekme. Razlika bo le v tem, da bo prihodnji svetovni konflikt z atomskimi bombami daleč zasenčil vsa dosedanja pokolja in razdejevanja.

★ ★ ★

Ako ameriško ljudstvo ne bo napravilo konec tem militarističnim avanturam kot jih pripravljajo "ljudski" (?) zastopniki v Washingtonu, tedaj bo ta svoj greh bridko plačevalo in končno tudi prišlo v pravi pekel—enak pekel, kot je zadel Hirošimo in Nagasaki. "Kogar bogovi žele pogubiti, ga najprvo oslepe."

In ameriški militaristi, kakor vsi militaristi, so slepi do skrajnosti. Ni treba, da je človek načelnik nasprotnik militarizma, marveč njegov pristaja, kljub temu pa mora imeti zelo velike pomisleke proti zahtevi militaristov, da Amerika po tej vojni obdrži čim večjo bojno mornarico in poleg nje tudi čim večjo armado. To namreč, ako ima količnik razuma. Glavni vzrok za te pomisleke bi morala biti tudi pri militaristih, ako bi ne bili popolnoma slepi, —atomska bomba.

Ni treba, da je človek kak vojaški strokovnjak, toda kljub temu lahko vidi, da je atomska bomba popolnoma spremenila ves značaj vojne. Tudi najmodernejšje bojne ladje so s to iznajdbo postale prav tako brez pomena kot sta postala oklep in sulica po iznajdbi smonika. Enako je tudi z vsemi današnjimi armadami. V prihodnji svetovni vojni, ako pride do nje, to je, ako se svet ne spametuje in stoji militaristom in imperialistom na vrat, bo skoraj vse današnje orožje z bojnimi mornaricami in armadami vred zastarela šara. Moderna veda ni zadnjih par let iznašla samo atomske bombe, marveč tudi samoletelce letalo ali "robotno bombo," kadar in še več drugih zelo dalekosežnih iznajdb, ki v tej vojni sploh niso prišle do efekta, ker je bila prej zaključena.

★ ★ ★

Toda najboljše in najpomembnejše od vseh iznajdb je gotovo atomska bomba. In kljub temu, da je ta šele v povojih, je njena strahovita učinkovitost znana vsemu svetu. Sigurno je, ako svet ne napravi konec vojn, da bodo v prihodnji vojni padale te bombe tudi na bojne ladje, na mornariške baze, na mesta, na pristanišča, na gozdove in lahko tudi na polja. Če je ena sama primitivna bomba s par funti atomske snovi skoraj popolnoma uničila četrtilijonsko mesto na Japonskem, bo sigurno lahko uničila tudi celo bojno flotilo. In to posebno še, če bodo te bombe sipali kot lešnike.

Znanstveniki in vojaški strokovnjaki že danes pravijo, da bodo v prihodnji vojni padale atomske bombe tudi iz "robotnih" letal. Ta letala bodo lahko dosegla vsak kontinent, vsako deželo, vsako mesto. In brzela bodo visoko v stratosferi več kot tisoč milj na uro. Ni dolgo, ko smo čitali, da Amerika že danes gradi letalo, ki bo lahko letelo sto milj visoko v stratosferi. Poznajo že tudi mehanizme, s katerimi bodo lahko precizno kontrolirali samoletelca letala ali robotne atomske bombe na tisoče milj daleč. Te mehanizme morajo samo še izpopolniti.

In z atomskimi bombami bodo opremljene tudi podmornice. Samo prašek atomske snovi v atomskem torpedu in v hipu sekunde bo uničena tudi največja bojna ladja. Pred atomskimi torpedi ne bo varno niti nobeno obrežno mesto. Sigurno bodo iznašli tudi atomske topove, s katerimi bodo opremlili podmornice.

Vse to pomeni, da so vse današnje bojne mornarice, tudi najmodernejšje bojne ladje in največji letalonosci, navadna šara. Kljub temu pa militaristi zahtevajo, da Amerika obdrži čim več te stare in zelo drage šare. Za tako bojno mornarico kot jo zahtevajo "naši" militaristi po tej vojni, bi vlada potrošila najmanj pet do osem milijard dolarjev na leto. Ampak militaristi se ne zmenijo niti za ogromne stroške. Saj jih plača ljudstvo, oni pa imajo mastne in lahke službe, ali pa kujejo velike profite—vsi trgovci s smrtjo.

Glasovi iz
nasebina

RAZNOTEROSTI

Coraopolis, Pa.—Letos se ne bodo "vrtovi zmagali" kaj prida obnesli. Temu je veliko krivo neugodno vreme in tudi druge nadloge. Ena teh je mrčes, katerega je na milijarde. Za uničevanje mrčesa potroši naša vlada ogromno vsoto—tri milijarde na leto, kar je eno milijardo več kot je stala atomska bomba.

Za uničevanje komarjev v tropičnih krajih se je naše vojaštvo poslužilo tako zvanega sredstva DDT. Upajmo, da bo to uničevalno sredstvo dobro služilo tudi za uničevanje mrčesa po naših farmah. Sipali bi ga lahko kar iz aeroplanov, saj jih imajo na tisoče, in tako bi farmarjem prihranili veliko dela in stroškov.

Gotovi pa še niso, ako bo to novo sredstvo dobro za vse. V zadnjih nekaj letih se je priklajalo več vrst uničevalcev rastlin, ki jim pravijo Mexican bean beetles. Ti paraziti uničujejo samo fižol, dočim tako zvan evropski koruzni črvi (corn borers) žrejo samo koruzo. Za uničevanje slednjih je kongres določil 10 milijonov dolarjev še v času Coolidgeve administracije. Denar je bil porabljen, toda črvi pa so se kar naprej gostili na ameriških koruznih poljih.

Leta 1916 so prvič zapazili v državi New Jersey malega hrošča, katerega prvotna domovina je bila Japonska, zato so ga tudi krstili Japonske beetle. Ta škodljivec se ne specializira na gotove rastline, ampak žre vse od krjaja in se je razširil že po mnogih državah.

Odkar pa se je začela vojna, so se tudi drugi nepridipravi precej pomnožili, med njimi posebno lisice in dihurji. Pred vojno so jih lovili na pasti, ker pa je bilo v času vojne drugje več zasluzka, so pa lov na nje precej opustili.

V stari domovini je bil dihur poznan kot velik ljubitelj perutnine, dočim v tej deželi žive kokoši ne nadleguje, rad pa pride na ogled h kokošnjaku, če bi staknil kakšno krknjeno kokoš. Ker pa kokoš le malo kdaj pogine, zato mora dihurček odcapljati s cedecimi se slinami. Ker pa tudi ta živalca hoče živeti, zato si zna pomagati na drug način. Najljubša mu je sladka koruza, zato za njo stika toliko časa, da jo dobi. Kadar pa jo iztakne, ni tako sebičen kot smo mi, dvonožci, temveč povabi vse svoje sosede, da se vsi dobro napajajo in v nekaj večerih vse omlajto.

Pred nekaj leti so tako storili tudi z mojo koruzo, toda sem se jih bal nadlegovati, ker poznam njihovo navado. Kadar začuti nevarnost, niso strahopetni, temveč vsi napnejo svoje "pihalnike" in nikdar ne zgreše svojega cilja. To so prave smrdljive bombe, ki povzročijo toliko smrada, da se človek lahko zaduši.

Ali ne bilo hudo, če bi moral storiti tako smrt? Potem ne bi bil za nikamor. Še celo sv. Peter bi z vso silo zaloputnil nebeška vrata pred mojim nosom. Kam pa bi se jaz, revež, potem podal? Druge alternative ne bi imel kot lepo potrkati pri Luciferju. Tam bi me gotovo v veseljem sprejeli, kajti kar v nebesih in na zemlji smrdi, ali neprijetno diši, kakor be rekli "olikani" ljudje, tam doli, v peklu, lepo diši kot vijolica...

Pred kratkim ni moja sosedka zadosti pazila na svoje kokoši in lisica ji je odnesla kokljo kar iz gnezda. Vsekakor je bila zelo lačna, kajti popila je tudi vsa jajca. Upam, da bo sosedka od sedaj naprej bolj pazila na kokoši. To naj bo v svarilo tudi drugim gospodinjam, ki imajo kokoši, kajti tetka je še vedno v bližini in drugič bo skušala odnesti kaj boljšega kot je bila koklja.

Mogoče bo kdo dejal, da ima puško in jo bo ustrelil, ako pride k njemu v vas. Da, prijatelj, lahko boš streljal, toda ponoči ne boš ničesar zadel. No, morda misliš, da ji boš pihnil življenje podnevi. Toda tudi podnevi ne bo uspeha, ker je za bodočim grmovjem vse zaraščeno, da bi imel več škode z

obleko kot pa je vredno pet kokoši.

Ne vem, zakaj ljudje opuščajo farme, da na njih raste nič vredno grmovje, namesto pšenice. Vlada bi najpametneje stala, ako bi naselila na take za puščene farme prave Amerikance, namreč Indijance. Oni zna jo bolje krotiti divjo zver kot belci, na ostalih farmah pa naraste grmovje in osat, saj pravijo, da bo kmalu prišel čas, ki jih ne bo treba več obdelovati kajti zdaj imamo atome in v bo dočim bodo vse stvari izdelane iz atomov. Vsakdo si bo lahko na bavi strojček in z njim bo lovil atome za svojo potrebo. Pravijo, da se bomo z atomsko silo tudi vozili po zraku. Leteli bomo skozi vseмирje s tako naglico kot je misel. Starodavne coprnice so bile prave reve v primeri z brzino bodočega človeka.

Škoda, da napovedanega razvoja na zemlji ne bom dočakal. Zakaj se nisem rodil šele danes? Well, kaj bi se žalostil, saj še ni vse izgubljeno! Ker že stara teorija uči, da je vsaka stvar sestavljena iz atomov, potem sem tudi jaz, in po tej logiki bodo nekoč moji atomi raznešeni po vsem vsemirju in od mene ne bo ostalo nič. Upam, da se bodo moji atomi nekoč povrnilili in me zopet sestavili, da bom tak kot sem zdaj. No, če se bo to zgodilo, potem pa bom zopet kdaj napisal kakšen dopis, ampak ne bo priobčen v Prosveti v Chicagu, temveč v kakšnem časopisu na Marsu ali pa Veneri.

Anton Kebe.

UJETNIK ODHAJA
V DOMOVINO

Fort George, G. Meade, Md.—Ob priliki, ko mi je sreča mila, da se po dveh letih ujetniškega življenja vračam nazaj v rojstno domovino, želim napisati nekaj vrstic v Prosveto, katere mi je zelo ugajala in sem jo vedno čital z velikim veseljem.

Najprvo si štejem v dolžnost, da se najlepše zahvalim za vaše točno pošiljanje lista. Dalje se želim iskreno zahvaliti vsem slovenskim znanem, ki sem jih osebno ali pisмено spoznal v času mojega bivanja v tej deželi. Posebna hvala mojim cenjenim sorodnikom: družini Franc Koren iz Worcesterja, N. Y., družini Joseph Novak, Strabane, Pa., in družini Andrew Nedof, Akron, O. Enako uslugo so mi izkazali slovenski prijatelji iz Johnstowna, Pa., posebno družine Fiket, Stuešek, Vidrih, Ukner in ostali, ki so nas prišli večkrat obiskat. Zahvaljujem se tudi Slovincem in Hrvatom iz Washingtona, D. C. Posebno mi bo ostala v spominu mrs. Sug-

lich, ki je slovenske ujetnike postregla z dobrim kosilom v Fort Meadeju, dalje mrs. G. Bester in drugim.

Enako se zahvaljujem tudi osebi jugoslovanskega poslanstva iz Washingtona, ki tudi ni pozabilo na nas.

Vsa prijaznost ameriških Slovincem mi bo ostala globoko v spominu kot znak prave slovenske solidarnosti. Ko pridem v ljubo domovino, bom lahko s ponosom rekel tovarišem, da zelo cenite kraj, kjer vam je tekla zibelka.

Na koncu naj še omenim, da bom z veseljem izvršil naročila tistim, ki ste me prosili. Iz domovine se bom zopet oglašil. Odpotoval bom 6. septembra. Moj rojstni kraj je Šturije pri Ajdovščini, družino imam pa v Idriji, ako je še živa.

Ko boste čitali te vrstice, bom najbrže že na morskimi valovi, srečno zamišljen v domovino, ki je po 26 letih zopet osvobodjena. Pozdravljam vse Slovence v Ameriki in kličem: Smrt fašizmu! Svoboda narodu!

Filip Breclj.

POBIRANJE STAREGA
PAPIRJA

Chicago, Ill.—S koncem vojne je pobiranje starega, nerabnega papirja precej zaostalo, vendar pa je potreba danes večja kot kdaj poprej. Vsled tega "Chicago Waste Paper Salvage Committee" apelira na Slovence v Chicagu, da jutri zjutraj (v soboto, 15. septembra) zberejo skupaj čim več zavojev papirja in jih postavijo na pločnike pred svojimi stanovanji.

Chicago Newspaper Publishers' Association.

AMERIŠKI VOJAK
O SLOVENCIH

Little Falls, N. Y.—Vojna je končana; prej v Evropi in sedaj tudi v Aziji, ali končano pa še ni gorje, ki ga je napravila vojna. Veliko družin bo za vedno razdeljenih in mnogo jih bo šlo nazaj domov. Mislim, da pridejo na svoje domove, toda kaj bodo našli? V mnogih primerih samo kup pepela.

Naš sin, po činu saržent, se nahaja v Nemčiji z ameriško okupacijsko armado, kjer se je srečal z mnogimi Slovenci, ki so bili pregnani z domače zemlje v nemško suženstvo. Poslal je tudi nekaj imen oseb, ki imajo sorodnike v Ameriki. Pisati jim ne morejo, tukaj pa lahko vidijo, da so še živi. Ti Slovenci pa so se povrnilili v domovino 9. avgusta.

Prvo pismo se glasi: Dragi starši! Najbrže sem vam čudno zdi, ker pišem slovensko. Sedaj ni več cenzure, zato vam pišem slovensko. Če želite kaj vprašati, mi lahko pišete kar v slovenščini.

Sedaj še ne vem, ako bom mogel iti pogledat v Slovenijo. Rad bi šel in bom šel, če se bo dalo. V Gmundu sem videl več Slovincem. Prej so bili v taborništvu, sedaj pa čakajo na povratek v Slovenijo. V tem poslopu je okoli 420 Slovincem. Danes sem jih zopet obiskal in so mi

Drugo pismo je datirano 9. julija 1945 v Augsburgu in se glasi: Dragi starši! Danes sem prejel od vas dve pismi in eno od Mimi. Bil je že čas, da sem prejel glas od vas. Dobil sem tudi zemljevid Jugoslavije in se bom malo informiral, kod bom hodil, če bom lahko šel tja. Sedaj še ne vem. Kmalu se bomo preselili k Reni in bomo oddaljeni od Ljubljane približno 900 km.

Do sedaj sem govoril že z nekaj sto Slovenci, toda nisem še nikogar srečal, ki bi znal ali Purkata. Sedaj jih dobro zastopim; kar čudno se mi vidi, s kakšno lahkoto se pogovarjamo med seboj!

Vprašali ste me, kako so Nemci in Italijani postopali s slovenskim narodom. Zadnji, s katerim sem govoril, mi je povedal, da so bili Nemci hujši kot Italijani, posebno tako zvane elitne trupe SS so bili kot hudiči. Pripovedoval mi je, da je bilo pobitih zelo veliko Slovincem, mnogo pa odpeljanih v suženstvo. Pobili so cele družine, hiše pa zažgali. Nič jim ni bilo mar, ali so bili ubiti ali živi, so jih pa kar žive sežgali.

Drugega za enkrat nimam poročati. Le še pišite mi in se dobro imejte. Frankie.

Da tudi dekleta rade "fijašo," prita ta slika, ki kaže Clatie White in Olga Mader, članici avne unije CIO v Detroitu.

Uradniki pokrajinskega delavskega odbora v Philadelphiji bili oni dan zelo presenečeni, ko je v urad navadila skupina delcev in delavk, ki so bili pri Bendix Co. kratkoma odlobo brez oštra na starostne pravice. Od delavskega odbora zahtevajo, da prisli družbo, da se drži unijske pogodbe. Odolovljeni so ni unije United Electrical, Radio & Machine Workers, CIO.

pokazali neki drug prostor. Na ulici sem videl nekaj fantov in tri dekleta. Vsi so imeli majhne belo-modre-rdeče zastavice. Takoj sem vedel, da so Jugoslovani. Avtomobil sem ustavil blizu njih in vprašal: "Ali ste Slovenci?" Kako so me pogledali! Nato pa mi eden reče: "Da, mi smo Slovenci!"

Nekaj časa smo se pogovarjali, nato pa so mi pojasnili, kje naj zavijem, da pridem v mesto. Ko sem prišel tja, sem videl precej ljudi in sem zavpil: "Ali ste Slovenci?" Neka žena me je slišala. Zelo se je začudila, ker sem govoril slovensko. Poklicala je nekaj mož in prišli so k avtomobilu. Veseli so bili, ker sem govoril slovensko in dejali, da govorim dobro. Mislim, da sem bil rojen v Sloveniji.

Nekateri so bili doma blizu Ljubljane. Povedali so mi, da so Nemci pobili mnogo ljudstva v ljubljanski okolici in v drugih krajih severne Slovenije. Požgali so tudi mnogo vasi. Tam nekje je doma Purkat in je srečen, če je še živ. Tudi tam, kjer si ti doma, mama, so pobili precej ljudi. Ne pa toliko tam, kjer si ti doma, papa. Z juga pa so odvedli mnogo družin na suzensko delo v Nemčijo.

Ti Slovenci so bili tu že skoraj štiri leta. Danes sem govoril vse popoldne z njimi. General Eisenhower je dejal, da lahko govorimo z drugimi narodnostmi, samo z Nemci ne.

Ker bodo tu ostali še kak tri mesece, jih bom šel ob priliki zopet pogledat. Do sedaj še nisem srečal nikogar, ki bi poznal vas ali Purkata ali Volča. Bom še poizvedoval. Nekateri izmed njih imajo brate ali sestre v Clevelandu, Chicagu ali kje v Pennsylvaniji. Pozdrav—Frankie.

Drugo pismo je datirano 9. julija 1945 v Augsburgu in se glasi:

Dragi starši! Danes sem prejel od vas dve pismi in eno od Mimi. Bil je že čas, da sem prejel glas od vas. Dobil sem tudi zemljevid Jugoslavije in se bom malo informiral, kod bom hodil, če bom lahko šel tja. Sedaj še ne vem. Kmalu se bomo preselili k Reni in bomo oddaljeni od Ljubljane približno 900 km.

Do sedaj sem govoril že z nekaj sto Slovenci, toda nisem še nikogar srečal, ki bi znal ali Purkata. Sedaj jih dobro zastopim; kar čudno se mi vidi, s kakšno lahkoto se pogovarjamo med seboj!

Vprašali ste me, kako so Nemci in Italijani postopali s slovenskim narodom. Zadnji, s katerim sem govoril, mi je povedal, da so bili Nemci hujši kot Italijani, posebno tako zvane elitne trupe SS so bili kot hudiči. Pripovedoval mi je, da je bilo pobitih zelo veliko Slovincem, mnogo pa odpeljanih v suženstvo. Pobili so cele družine, hiše pa zažgali. Nič jim ni bilo mar, ali so bili ubiti ali živi, so jih pa kar žive sežgali.

Drugega za enkrat nimam poročati. Le še pišite mi in se dobro imejte. Frankie.

Temu pismu je bil priložen listek, na katerega so slovenski begunci napisali svoja imena in imena svojih sorodnikov v Ameriki: Urban Praznik, Collinwood—Ignace Aubel; Kal, st. 4, pošta Dob pri Litiji; Jože Aubel, Box 410, Blackton, Ala.—Martin Jurkas, Dol. Skopice, št. 9, pošta Krška vas—Martin Jurkas, Chicago, Ill.

Tretje pismo: Dragi starši! Danes sem prejel pismo, ki ste ga pisali 17. maja. Mislimi

ste, da sem šel čez Donavo, sem vam pisal, da sem šel tisto reko, o kateri ste mi mnogo pravili. Poslal vam bom zemljevid, na katerem je zaznamovano, kje smo se peljali.

Razumel sem, da mi svetujete, naj ne pojdem v Slovenijo, ako bi prišlo do vojne radi tja. Saj vem več kot vi, se tukaj godi in slišim tudi dio iz Beograda.

Včeraj sem videl dva moški sta se peljala na kolesu. En je imel zastavo in sem ga spoznal, da je Jugoslovani. Hi sem obrnil "jeep" in pogledal njim. Ko sem ga došel, sem vprašal, če je Jugoslovani. Je pritril, sem ga vprašal, je Slovenec. Debelo me je gledal in takoj ustavil kolo poklic svojega tovariša. Poda mi je, da je doma blizu Ljubljane in da ve, kje je Borovnica. Tudi nekaj ljupozna iz te vasi, toda nikoli tistih, za katere sem poizvedoval. Pogovarjala sva se pol ure. Rekel je, da so Nemci pobili skoraj polovico Slovincem. Nemce je silno hud in se je tresel. Sedaj se vrača domov Ljubljano. Doma je bil parizan, a Nemci so ga ujeli in poslali v Nemčijo na prisilno delo. Prišel je iz Pariza. Očma sem dal po en zavojček garet in stu bla zelo vesela.

Ne vem, če bom mogel v Jugoslavijo. Delo imam resno. Sem v pisarni, a delam bolj malo. V kino grem večer, ker nimam kaj druge početi. Pozdrav—Frankie.

Četrto pismo, datirano 12. junija t. l.

Dragi starši! Od vas in Mimi nisem nič, odkar sem vam poslal naslov. Od žene pa sem prejel še šest pism, zadnje 12. junija pravite, da pišete!

Sedaj se nahajam v kraj, kjer je živel zloglasni Goern. Zeleto več vedeti o Slovenci. V tem kraju nisem našel nje. Slišal pa sem, da jih mnogo bilo v Dachau. Ko so prišli tja Američani, so osvojili doli okoli 30,000 oseb, med njimi 2907 Slovincem—ne Jugoslovani—samo Slovincem je bilo veliko. Prvotno jih je bilo veliko več, pa so bili pobiti ali pa umrli. Cital sem, da jih je bilo 10,000, a so pomrli. Ker nisem imel kaj jesti. Toliko za danes. Pozdrav—Frankie.

Peto pismo, datirano 13. maja.

Dragi starši! V nedeljo sem šel v Gmund in zopet govoril s Slovenci. Bil sem od njih nekaj naslovov in imen. Priporočam, da pošljete Glasu Naroda in Prosveti, ker imajo sorodnike Ameriki.

Miha Strgaršek ima strico Kansasu. Piše se Joseph Delenc. Strgaršek je doma od Dabovca pri Trbovljah.

Marija Resnik iz Rogatec, pošta Mokronog. On ima brata v Finneyville, Pa.

Vinko Jekoš ima sorodnike Brooklynu. Pišejo se Mary B. hart, Agnes Kenig in Joseph Jekoš.

Jakob Kolenc iz Radule, brata Josepha Kolenca v Chicagu.

Marija Tarele iz Boštjanja, sorodnico Julijo Zupancic v Indianapolis, Ind.

Ivan Dole iz Mačkovec, strica v Clevelandu. Piše se Mathew Dole.

Vsi navedeni Slovenci se nahajajo v Gmundu, Nemčiji.

Ivan Skube iz Adlešičev, Črnomlju ima brata Nicka Skubeta v Pittsburghu, Pa. Če želite, da vam pošljem zemljevid, mi pišite. (Dalje na 2. strani)

Razni mali oglasi
Furniture Fillers
Polishers

Rubbers
GOOD WAGES - LIBERAL BONUS
POST-WAR FUTURE
Zangerle & Peterson
Co.

STEADY WORK
Excellent working conditions
"COME READY TO WORK"
GRANT AUTO
CONSTRUCTION
7604 So. Halsted St.

Subbers
GOOD WAGES - LIBERAL BONUS
POST-WAR FUTURE
Zangerle & Peterson
Co.
2164 CLYBOURN AVE.

SLOVENE MEN—you are needed at
once for **FACTORY WORK**.—Good
working conditions. No Sunday
Work. "Men work in your own
neighborhood."
BODINE ELECTRIC CO.
2254 W. Ohio St.

GENERAL HOUSEWORK
AND COOKING
Private room and bath; stay or go;
adults; best pay
NORTON, 5136 Harper
Hyde Park 8247

STEADY WORK
Excellent working conditions
"COME READY TO WORK"
GRANT AUTO
CONSTRUCTION
7604 So. Halsted St.

Secretary-
Stenographers
Typists and File Clerks
FOR YOUNG, AGGRESSIVE
A-1 MANUFACTURING FIRM
Pleasant Working Conditions
PERMANENT
2nd FLOOR
Universal
Paper Products Co.
823 S. Wabash

**"WORK WITH A FIRM THAT OFFERS—
PEACETIME SECURITY"**

We Need at Once

**MOLDERS - SQUEEZE MACHINE
GRINDERS - PACKERS
SORTERS**

**PROFITTEERING FOR WORKERS WITH 3 YEARS SENIORITY
TIME ½ OVERTIME—GROUP INSURANCE
PAID VACATION**

**Malleable Iron Jobbing Foundry
Wm. E. Pratt Mfg. Co.
JOLIET, ILL.**

MEN

You Can Look Ahead and
Plan Your Tomorrow with the Nation's Largest
MEAT PACKING CO.

We have Several Openings for

CHOPPER HELPERS—SMOKE HOUSE MEN
CLEAN UP MEN—OVEN HELPERS
ORDER FILLERS

GOOD PAY—INCENTIVE BONUS PLAN
GROUP INSURANCE and MANY COMPANY BENEFITS
PAID VACATION—BONUS FOR NITE WORK

OSCAR MAYER & CO.
1241 N. SEDGWICK

AVITE VAŠ NAČRT SEDAJ ZA
"jajoče atrakcije"

A black and white photograph of a vintage kitchen set. On the left is a tall refrigerator. In front of it is a stove with four burners and a control panel. A toaster sits on the stove's surface. To the right of the stove is a portable heater with a large front panel and a control knob. In front of the heater is a cooler or chest freezer with two doors. A large, dark, curved object, possibly a piece of furniture or a prop, is in the background. The entire scene is set against a dark, textured background.

to nove priprave za "All-Star Cast"

ljene povojne elek-
ave, popolnoma raz-
bo vojna produkcija
le prihajati na vaš

Napravite vaš načrt za to povojno
opravo sedaj. Modernizirajte vaš dom,
da bo vaše življenje zadovoljnejše v pri-
hodnosti.

**Sami si pomagajte
v zadovoljstvo**

Vojni bondi vam pomagajo v uresni-
čenju vaših sanj! Preskrbe vam go-
tovino za nakup raznih povojnih
stvari, ki jih želite. Kupite bonde
in držite jih!

VIC COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman

Spisal
dr. Ivan Tavčar

(Nadaljevanje)

"Premišljati! premišljati!" pritrđijo vse, v prvi vrsti zategadelj, ker so vse imele hčere, ki so tudi bile za možitev, a se zanje do sedaj še niso bili oglašili snubači.

Gospa Gogalova pa je še bolj jasno govorila: "Jaz bi 'trdega Andreja' že ne hotela v vreči kupiti! Zadržni je na strelišču imel povabljen družbo in samo za ekstra-vina je plačal skoraj 100 gld. A ste že čule kaj takega, ljube prijateljice?"

Zaneta Galetova: "Tudi jaz sem čula o tem. Gospod guverner je poklical načelnika strelske družbe k sebi, ga prav grdo ozmerjal ter mu zagrozil, da bo, če se še enkrat kaj takega pripeti, strelsko družbo brez pardona razgal. Die Bürgerlichen haben keine französischen Weine zu trinken! To je bila zadnja beseda gospoda guvernerja!"

"Prav je imel! Prav je imel!" V tem pogledu so bile zopet vse edine.

"Mladina kaj takega premalo premislili!" pozvame besedo zgovorna gospa Lavrinova. "Tudi meni se vidi Andrej lahkomišeln! Saj se je lansko leto o neki laški pevki nekaj govorilo! To so čudne reči! Z eno besedo, jaz bi mu svoje hčere ne dala!"

Ravno tedaj pa je vstopil hišni gospodar, gospod France Česko. Obraz se mu je svetil kakor razbeljeno železo in od samega veselja ni mogel izpregovoriti. Omahnil je na bližnji stol, izvelkel iz žepa velik, moder robec ter si z njim brisal lice in lase, kjer mu je od znoja kar kapljalo.

"Častite dame! Eliza! Odpustite, da vas nisem pozdravil, kakor bi se spodobilo! Eliza—povabljen sem!"

Beseda je bila izgovorjena! Da je bil France Česko tedaj v popolni oblasti svojih duševnih moči, kar pa ni bil, bi bil takoj opazil, kako so se raznim častitim damam—njegova Eliza je bila seveda izvzeta—prav izdatno podaljšali obrazi. Svoje pletenje so v hipu pospravile in vsem se je kar videlo, kako zelo se jim mudi domov.

Oni pa je nadaljeval v svoji radosti: "Da! da! France Česko je povabljen! Na tem se ne da nič izpremeniti! Ravno kar je bil dvorni lakaj v prodajalnici ter mi je izročil vabilo. Gotovo ste radovedne, častite dame, kakšno je tako vabilo. Za Ljubljano redka prikažen! Ha!"

Potegnili je iz žepa bel listek, na katerem se je nahajalo tiskano vabilo. France Česko se v svojem življenju ni videl lepših črk. Z zaljubljenim glasom je pričel čitati:

"Vabilo
od najvišjemu dvornemu obedu
na ponedeljek, 5. februarja 1821, ob šestih
v Ljubljani

za gospoda trgovca Franceta Česka.
Adjustiranje: Gospodom generalom je priti v službeni opravi, drugim vojaškim gospodom en parade, civilnim gospodom v fraku.

Dovoz: v Gosposki ulici.
Zbiranje: v cerce-sobi.
Kdor bi bil zadržan, se mu je pri najvišjem

dvornemu uradu (deželni dvorec) prejkoprej opravčati."

Niti z eno besedico tega vabila gospod France ni prizanesel navzočim gospem. Od prve do zadnje je vsako prečital. Ko je bilo to čitanje pri kraju, se oglašila gospa Česka vsa srečna: "Torej dvorni lakaj ti je ravno kar prinesel to vabilo! Ali si mu kaj dal?"

"Dal! Dal! Da je bil lahko zadovoljen! Ha!" Gospa so čestitale ter se poslovile. Po stopnicah navzdol so molče stopale in na tlaku pred Českovo hišo so nekako potro vzele med sabo slovo. Druge so odšle, a gospa Kandučeva in gospa Lavrinova sta še nekaj postali. Nekoliko časa sta molče stali pred hišo, kjer sta še ravnokar uživali gostoljubje.

Prva se oglašila Lavrinova: "A ni tako, ljuba Zofka, da Českovi malo preveč uganjajo s tem otrokom? Moj Bog, saj imamo druge tudi hčere!"

"Prav imaš, ljuba Klara," odgovori Kandučeva, "kar je preveč, je preveč! Lepota je pa tudi taka, da se je brez stolička lahko nagleda! Sedaj so ji naročili učitelja, ki ji kaže, kako ji je stopati, kako se ji je priklanjati, posebno pred visokim gospodom. Naročili so ji—ljuba Klara, a si že doživela kaj takega?—naročili so ji z Dunaja posebnega etiketnega učitelja! Kaj ti praviš k temu, te vprašam, Klara?"

"Etiketnega učitelja!" se začudi gospa Klara. In pletenje, s katerim je bila prišla na kavo, ji odpade iz rok. Pobere ga, pogleda kvišku, pogleda na prijateljico, a pogleda obeh se ujama v najlepšem soglasju. Nato pravi Klara sarkastno, in ta sarkazem se ne da popisati: "Aber zum Lachen!"

S tem je dokazano, da je imenitni ta "aber" že tedaj cvetel v slabi nemščini ljubljanskih dam, katere, kakor znano, tudi dandanes ne morejo izhajati brez njega!

Kandučeva dostavi: "Aber ja, zum Lachen!"

Potem sta odkofakali po Mestnem trgu ter izpregovorili še marsikatero grenko in pikro na račun "ljube in drage prijateljice", gospe Českeve.

ČETIRTO POGLAVJE

Ker pišemo o ljubljanskem kongresu, bi bilo čudno, ako bi svojih častitih čitateljev ne spravili k seji tega kongresa! Zborovalo se je mnogo, tudi govorilo se je obilo, včasih, kar pri diplomatih sicer ni v navadi, celo pikro in žaljivo!

Kongresne seje so se imenovala konference; te pa so bile splošne in male konference. Male so se vršile pri posameznih ministrih, sedaj pri Nesselrodeju, sedaj pri Hardenbergu, sedaj zopet pri kakem drugem diplomatu svete aliance.

Splošnim konferencam, ki so bile pravzaprav glavne seje kongresa, je predsedoval vsekdar avstrijski državni in konferenčni minister knez Metternich. Ta je bil v svoji vsemogočnosti, človek, ki ni nikomur prikrival svojih simpatij ali antipatij. Tudi kadar je predsedoval, ni bil drugačen, in diplomati, katere je imel na piki, so dosti trpeli od njegove ošabnosti in brezmejne oholosti.

(Dalje prihodnjič)

Črtice in povesti

Spisal F. S. Finšgar

(Nadaljevanje)

Mati se je vrnila v izbo in zadovoljna gledala. Tonetovo razgorelo lice. "S starim bova kašljala vsak na drugi strani peči. Kaj malega se tudi premakneva pri hiši, eno kajžo bomo prodali, on bo zunaj služil, ona pa notri." Tako je računala starka.

"Ali oče še kašljajo?"
"Naduha, saj veste, mati!"
"In pa leta, seve; le oženi se, le; bo tudi za starega boljše!"
Tone se je vračal domov; njegovo srce je vriskalo, prepričano s čustvi, katerih doslej ni poznalo.

Tone je hodel v Marinkovim v vas, delal na vso moč, stiskal vsak krajcar, krog hise pa popravljal in pospraviljal, belil in snajil, da ne bi mogla reči nevesta tako ali tako. In ljudska sodba se je širila: Res, pripraven zakon bo tole.

V nedeljo je stala sredi vasi gruča fantov. Med njimi je bil zopet Kebrov Matevž, najgorši fant v vasi. Tako ni nihče nosil kastorca, tako niso nikomur pristojala kriva peresa za trakom, nihče ni znal tako plesati, tako vriskati in peti kakor Matevž. Njegovo lice je bilo nekočliko zgorelo, a lepo okroglo in

gladko obrito. Pod nosom je imel navihano-zafkrnjene brke, izpod kastorca so mu silili bujni, črni kodri. In kako je on hodil v visokih, škripajočih škornjih. Kakor vltit je bil v gamsovke, in rožast žametast belovnik se ga je oklepaj, kot bi z njim rasel.

"Kako je bilo, Matevž, povej no, ko si sedel celo leto?"
"Dobro! Več mesa smo pojedli kot vi doma. In še zaslužil sem. Poslušajte!"
Povzvenketal je s tolarji v žepu.

"Pa res ni sile, če ga zapro!"
"A, kaj še! Ne veste, kakšni fantje smo bili skupaj! Take smo utrjajali včasih, da se je vrag čudil!"
"Ali te je bilo danes kaj sram, ko si šel prvič po vasi?"

"Sram, šavra! Kako si otročji! Če si zato zaprt, ker si tat—seveda, potem beži in se skrij! Če pa na žegnansko nedeljo kakemu zabavljaju s pestjo odgovoriš, to pa vendar ni nič takega. O, le čakaj, če bo treba, saj se bomo šel! Toda ne več tako neumno. Notri se vsega naučiš, najbolj pa tega, kako moraš govoriti, da te ne zapro. To so vam tie! Jeznični dhtarji naj se kar skrijejo pred njimi!"

Nekaj fantov, vernih sodergov bojevitega pretepača Matevža, se je glasno krohotalo njegovim besedam, drugi so se pa odmikali in kmalu tvorili gručo zase in odšli drugam.

"Nekaj si pa vendar na škodi, ker si sedel."

"Kaj neki?"

"Dekle si izgubil!"

"Katero? Saj ne vem—ker so vse sile za menoj!"

Zopet smeh.

"I no, Mina se mož!"

"Marinkova?"

"Da, tista!"

"Naj se, strdena punca! Maram zanj!"

"Kako se dela! Lažeš! Jaz pa vem, kako si jo imel rad."

"Ona mene—to je res. In da je res—čakajte—kdo jo pa jemlje?"

"Tone iz kajže!"

"Tisti kozavi tesar! Hahaha! Da je res, kar sem rekel, vam povem, da ga ne bo vzela. Prej mene! Boste videli, kako bo Tončku zajec pot preteklet! Hahaha!"

Solnce je bilo še nad goro. Rdeči žarki so padali pošev skozi okno Marinkove hišice in obsevali roke Mini, ki je zgrinjala belo obleko na mizi. Njene roke so bile tako nežne in bele, da so jih solnčni prameni skoraj prosevali. Matere ni bilo doma. Mina je bila zatopljena v misli na bodoče življenje. Ni trohice ni mogla očitati Tonetu. Spoznala je, kako jo ljubi, da bi dal dušo zanj, in da se ji bolje ne bo nikjer godilo, kakor ob njem. Da bi bil le nekočliko gorši...

Tedaj zaškriplje v veži urna,

ponosna stopinja. Vrata se hitro odpro in pred Mino je stal Matevž. Srce ji je vztrepetalo, lica ji je podplula kri.

"Me še poznaš, Mina? Daj mi no roko, če se me ne bojiš, ker prihajam iz zapora!"

Dala mu je roko. On pa je pričel:

"Mina, koliko sem mislil nate! Noč in dan sem se spominjal tebe in tvojih rdečih nageljnov—in ti—Mina—oj, le čakaj, nevesta si postala..."

Njegov glas je bil mehak, oči so mu žarele.

Mina je drhtela.

"Pusti me! Prepozno, Matevž!"

"Zakaj? Saj še nista poročena! Ali si ti, Mina, za takega, kot je on! Sram te ga bo, na sam poročni dan te ga bo sram — — — Mina, le pomisli, tisti obraz!"

Tisti obraz!—Kar zašumelo je po njeni glavi in na senceh je začutila utripanje žil. In na dnu duše jo je zapeklo.—Sram je bo njega, sram!

Mina je vztrepetala, ko je pogledala Matevža, tega najlepšega fanta. Zameglilo se ji je pred očmi, ko se ji je bližal. In ko je začel govoriti kakor Tone ni znal, se je vse zrušilo v njej. Vsa omočična je komaj zaznala, kdaj je odšel—zmagovit. Solnce je tonilo za goro.

V mraku je prinesel Tone polič vina in vogel belega kruha za mater in zanj, da si priboljšajo, ker je nedelja.

Mina ni upala pogledati ženi. Ob oknu je stala in trgala suhe lističe roženkravta.

"Mina, pij no!"

"Ne bom!"

"U, ali si huda?"

"Pusti me no!"

Toneta je zapeklo. Približal se ji je in jo rahlo prijel za roko.

"Mina, kaj ti je? Ali si bolna? Ali si huda? Lepo te prosim, povej mi!"

(Dalje prihodnjič)

Razni mali oglasi

SLOVENE WOMEN, you are needed! Good working conditions. TOP SALARY. No Sunday work. "We are right in your own neighborhood." Apply at once 2507 W. Cermak Rd. Phone Lawndale 4477

M-E-N-M-E-N

To work in

Large Meat

COMMISSARY

in the following positions:

Cooler Men

Checkers

Crew Leaders

Cutters

Luggers

(Day or night shifts)

Hourly rates—Nights 89c to \$1.04

Days 85c to \$1.00

Paid Vacations—Group Insurance

NATIONAL

TEA CO.

310 No. Peoria St.

DEKLETA IN ŽENE

IZKUŠENOST NI POTREBNA

MI VAS NAUČIMO VSE, KI SE TIČE KNJIGOVEZNIŠTVA

7:15 A.M. to 3:45 P.M.

3:45 P.M. to 12:15 A.M.

12:15 A.M. to 7:15 A.M.

NAJBOLJŠA PLAČA OD ZAČETKA

STALNO DELO

W. F. HALL PRINTING COMPANY

4600 DIVERSEY

WE NEED MEN AT ONCE

SHEET METAL WORKERS

STRUCTURAL STEEL WORKERS

DRAFTSMEN

Plenty of overtime WITH BONUS

DRYING SYSTEMS, INC.

1800 Foster Ave.

Razni mali oglasi

CAPABLE WOMAN

Good home, own room

TOP SALARY

To care for 2 children

7625 South Essex

Phone BAYPORT 1169

WOMAN

FOR GENERAL HOUSEWORK

Own room, Radio, Good Home.

VERY GOOD SALARY. Call between 12 & 3 or after 6 p. m.

VAN BUREN 7080

Burlington Railroad

potrebuje

TELEGRAPHERS - MACHINISTS

BOILERMAKERS - PIPEFITTERS

CAR MEN - FREIGHT HANDLERS

MECHANIC'S HELPER

ALL CRAFTS

COACH CLEANERS - SIGNAL MEN

LINEMEN, LABORERS—

ALL CLASSES

LIBERAL AGE LIMIT

Free transportation to job

Apply 2nd Floor

C. B. & Q. R.R. CO.

433 W. HARRISON STREET

or 759 S. STATE STREET

MEN

Jobs with a future in your neighborhood. No cut back problems.

We need

CHECKERS AND STACKERS

Good starting salary

Excellent working conditions

Advance

Transportation Co.

4100 S. Union Ave.

YAR 3200

LABORERS & PORTERS

Good pay - Good hours

Apply

ROSEN'S BAKERY

549 W. Division St.

SHEET METAL & TRUCK

BODY BUILDERS

TRUCK MECHANICS

Steady Work - Good Pay

1821 W. 33rd Place

LAFAYETTE 2000

COOK AND GENERAL WORK

No heavy cleaning

6 rooms apt.; own room and bath

2 adults. \$25.

Call between 7 & 9 PM

FAI 2022

MECHANICS

BODY & FENDER MEN NEEDED

Chrysler experienced preferred, but not necessary. TOP PAY—Vacations—Pleasant working conditions.

C. W. MARQUARDT CO.

48 No. Laramie

DRIVERS

Also man to work in Wholesale

Fruit and Vegetable House

Experience not necessary

Good pay. Steady work

GREENBERG & TOCKMAN

920 W. Randolph

SILK SHADE MAKERS

Izkušeni šivalci. Visoka plača

Čisto in prijazno delo

REMBRANDT LAMP CORP.

259 E. Erie St.—Superior 2467

\$50.00 NAGRADE

Ako veste za koga, ki ima dobro

karo na prodaj, ali prodate vašo karo

za izredno dobro ceno. Kličite

SEELEY 0607 po 6 P.M. ali pa

JUNIPER 7810.

—RAILROAD—

Freight Handlers

(Apply in person)

Room 206

PENN. R. R.

323 W. POLK ST.

Razni mali oglasi

GIRLS

Sewing Machine Operators

Good pay

OTTENHEIMER & CO.

407 S. Green St.

PORTER

Day Work — Steady Job

\$40 week

SONNE BAKERY

2202 Addison

BOYS & MEN

PERMANENT WORK